

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding	11
1 Kinderopvang	16
1.1 Inleiding	16
1.2 Kinderopvang in Nederland in vogelvlucht	16
1.3 De term 'kinderopvang'	18
1.4 Verticale of horizontale groepen	19
1.5 Pedagogische stromingen	20
1.6 Behoeftegerichte kinderopvoeding	23
1.7 De pedagogische invalshoeken op een rij	26
2 Respect en respectvol aansluiten	29
2.1 Inleiding	29
2.2 Respect en respectvol handelen	29
2.2.1 Wat betekent respect?	29
2.2.2 Respectvol handelen	33
2.3 Respectvol aansluiten	33
2.3.1 Respectvol aansluiten bij de ontwikkeling en interesses van kinderen	33
2.3.2 Respectvol aansluiten bij gevoelens van kinderen	35
2.3.3 Kinderen storen en voorbereiden	38
2.3.4 Respectvol aansluiten bij leidsters	39
2.3.5 Respectvol aansluiten bij ouders	41
3 Attitude en verschijning van de leidster	44
3.1 Inleiding	44
3.2 Attitude	44
3.2.1 Lief, begripvol en duidelijk	44
3.2.2 Positiviteit	45
3.2.3 Kindbelang of belang leidster	47
3.2.4 Neutraliteit	49
3.2.5 Geduld	52
3.2.6 Afwachten versus direct ingrijpen	54
3.2.7 Ingrijpen bij conflicten	55
3.2.8 Vertrouwen en verwachtingen	57
3.2.9 Projectie	58
3.2.10 Observeren	60
3.3 Fysieke houding	63
3.3.1 Je beweging door de ruimte	64

3.3.2	Waar zit of staat de leidster en wat doet ze concreet?	66
3.3.3	Houding tijdens een gesprek	67
3.3.4	Gezichtsuitdrukking en uitstraling	67
3.3.5	Rust en ontspannenheid	68
3.4	Handen	69
3.5	Stem en ademhaling	71
3.5.1	Stemvolume	71
3.5.2	Stem als sfeermaker	73
3.5.3	Spreektempo	73
3.5.4	Ademhaling	74
3.6	Uiterlijk en lichamelijke verzorging	75
3.6.1	Lichaamsgeur	75
3.6.2	Kleding, make-up en haardracht	75
3.6.3	Sieraden	77
4	Contact en verzorging	79
4.1	Inleiding	79
4.2	Contact met kinderen	79
4.2.1	Contact met baby's	80
4.2.2	Contact met dreumesen	81
4.2.3	Contact met peuters	82
4.2.4	Humor	83
4.2.5	Contact met ouders	84
4.3	Wennen aan het kinderdagverblijf	85
4.3.1	Wennen van oudere baby's en dreumesen	85
4.3.2	Wennen van peuters	86
4.4	Een liefde- en respectvolle verzorging	87
4.4.1	Baby's	88
4.4.2	Horizontale positie van baby's	89
4.4.3	Het verschonen van een baby	89
4.4.4	In tien stappen verschonen	92
4.4.5	Meebewegen met het kind	93
4.4.6	Dreumesen en peuters	94
5	Taal en communicatie	96
5.1	Inleiding	96
5.2	Passend en niet-passend taalgebruik tegenover een kind	96
5.2.1	Kromme taal en verkleinwoorden	96
5.2.2	Ik/jij-benoeming	98
5.2.3	Wij-vorm	99
5.2.4	Liefkozingen	99

5.3	Positieve en functionele communicatie	100
5.3.1	Positief geformuleerde zinnen	100
5.3.2	Ik-boodschappen	100
5.3.3	Positieve bekrachtiging	101
5.3.4	Non-verbale communicatie	102
5.3.5	Functionele taal	103
5.3.6	Voorspelbaarheid en kinderen voorbereiden	104
	5.4 Het stimuleren van de taal- en spraakontwikkeling	105
5.4.1	Verwoorden en benoemen	106
5.4.2	Opdrachten geven	108
5.4.3	Luisteren	109
5.4.4	Kinderen uitnodigen tot taal	109
6	<i>De voorbereide omgeving</i>	114
	6.1 Inleiding	114
	6.2 De voorbereide binnenomgeving van baby's en dreumesen	116
6.2.1	Vrije bewegingsontwikkeling bevordert de totale ontwikkeling	116
6.2.2	Materialen voor de grove motoriek	117
6.2.3	Materialen voor de fijne motoriek die uitnodigen tot onderzoeken	121
	6.3 Welk materiaal bied je op welke leeftijd aan baby's en dreumesen aan?	124
	6.4 Indeling materiaal in de groepsruimte	129
	6.5 Begeleiding door de leidster tijdens het spel van baby's en dreumesen	130
	6.6 De voorbereide binnenomgeving van peuters	131
6.6.1	Inrichting	131
6.6.2	Hoeken	133
6.6.3	Kasten	137
6.6.4	Materialen en werkjes	138
	6.7 De rol van de leidster tijdens het spel van peuters	142
	6.8 De voorbereide omgeving voor peuters in een speelzaal of -hal	144
	6.9 De voorbereide buitenomgeving voor dreumesen en peuters	145
7	<i>Werkjes en lesjes voor peuters</i>	149
	7.1 Inleiding	149
	7.2 Werkjes	149
7.2.1	Zintuiglijke materialen en werkjes	149
7.2.2	Materialen en werkjes uit het dagelijks leven	151
7.2.3	Creatieve materialen en werkjes	153
7.2.4	Materialen en werkjes voor (voorbereidend) schrijven, lezen en of rekenen	158

7.2.5 Materialen en werkjes over de natuur en de wereld (kosmisch)	160
7.3 Lesjes	162
7.3.1 Algemene lesjes	163
7.3.2 Materiaallesjes	163
7.3.3 Namenlesjes	164
7.3.4 Lesjes uit het dagelijks leven	164
7.3.5 Wellevendheidslesjes	165
7.3.6 Individuele lesjes	165
7.3.7 Stiltelesjes	166
7.3.8 Wanneer geef je welk lesje?	167
8 Vrijheid, regels en grenzen	169
8.1 Inleiding	169
8.2 Vrijheid van baby's	169
8.3 Vrijheid van dreumesen	173
8.3.1 Vormen van vrijheid in het kinderdagverblijf bij dreumesen	174
8.3.2 Regels en grenzen bij dreumesen	177
8.4 Vrijheid van peuters	178
8.4.1 Vrijheid met wie te spelen	178
8.4.2 Vrijheid wanneer met iets of iemand te spelen	178
8.4.3 Vrijheid in het moment van zindelijk worden	179
8.4.4 Regels en afspraken	179
8.4.5 Grenzen	182
8.4.6 Van politieagent naar betrokken begeleider	184
8.5 Opvoeden zonder straffen en belonen	186
8.5.1 Niet straffen	186
8.5.2 Bekrachtigen in plaats van belonen	188
9 Zelfstandigheid	190
9.1 Inleiding	190
9.2 Beschikbaarheid van de leidster	190
9.3 Zelfstandigheid bij baby's	192
9.4 Zelfstandigheid bij dreumesen	199
9.5 Zelfstandigheid bij peuters	204
Literatuur	211
Bijlage 1 Kinderdagverblijf Mickey	212
Bijlage 2 Registratieformulieren taal- en spraakstimulering	220
Bijlage 3 Stappenplan veranderingsproces	221
Dankwoord	222
Over de auteur	223